

Historisch Archief Midden-Groningen

Lesbrief

Op xolder bij oma Aletta

DE NEDERLANDSCHE TYPE-JUFFROUW

Mevrouw dr. Aletta Jacobs: Het tikken op de harde-mannenkoppen helpt dus eindelijk.

Inhoud

Inleiding

Algemene informatie

Opbouw van de les

Voorbereiding en lestips

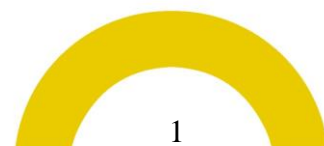
Op zolder bij oma Aletta

Iedereen heeft wel eens gehoord van Aletta Jacobs, maar weinig mensen weten dat zij opgroeide in Sappemeer en dus in onze gemeente Midden-Groningen. Via de Rijks HBS in Sappemeer belandde ze op de Universiteit van Groningen en werd uiteindelijk de eerste vrouwelijke arts van Nederland. Ze zette zich in voor de levens- en arbeidsomstandigheden van vrouwen en stelde zaken als geboorteregeling, vrouwenemancipatie en –kiesrecht en wereldvrede aan de kaak.

Met het programma 'Op zolder bij oma Aletta' gaan de leerlingen van groep 7 en 8 op zoek naar de geschiedenis van Aletta Jacobs. Met een oude koffer vol materiaal gaan de leerlingen op zoek naar de 'echte archiefstukken'. Kunnen zij ontdekken wie Aletta eigenlijk was en waar zij naar streefde?

Het programma sluit aan bij de volgende kerndoelen:

- **Kerdoel 2: Nederlands**
De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.
- **Kerdoel 4: Nederlands**
De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.
- **Kerdoel 6: Nederlands**
De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen.
- **Kerdoel 7: Nederlands**
De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.
- **Kerdoel 51: Oriëntatie op jezelf en de wereld – Tijd**
De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.
- **Kerdoel 52: Oriëntatie op jezelf en de wereld – Tijd**
De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van het tijdvak: burgers en stoommachines. De vensters van de canon van Nederland dienen als uitgangspunt ter illustratie van de tijdvakken.
- **Kerdoel 53: Oriëntatie op jezelf en de wereld – Tijd**
De leerlingen leren over de belangrijke historische personen (Aletta Jacobs) en gebeurtenissen (vrouwenemancipatie) uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.
- **Kerdoel 56: Kunstzinnige Oriëntatie**
De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

Algemene informatie

Doelgroep	Groep 7 en 8
Duur	1,5 uur
Vorm	<ul style="list-style-type: none"> • Les in het archief • Optioneel: bezoek op eigen gelegenheid aan het voormalig woonhuis van Aletta Jacobs en/of de oude RHBS
Kosten	Geen
Reservering	Rachel Hiemstra of Teade Smedes E-mail: historischarchief@midden-groningen.nl Telefoon: 0598-373683

Opbouw van de les

Inleidend

Korte uitleg over het programma. Wat zijn de regels? Wat gaan we doen?

Deel 1: De archieven van Aletta

De ene helft van de groep begint met deel 1. Oud of fout? Met een oude koffer vol spullen van Aletta gaan de leerlingen op zoek naar de geschiedenis van Aletta. Vraag aan de leerlingen is om uit te zoeken welke stukken in het archief thuis horen en welke niet.

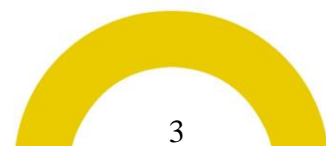
Deel 2: De kluis in

De andere helft van de groep begint met deel 2. Zij gaan de kluis in en krijgen hier ook echte stukken te zien.

Verwerking

Optioneel kan worden afgesloten met een bezoek (op eigen gelegenheid) aan het oude huis van Aletta of de oude RHBS.

Voorbereiding en lestitips

1. Van tevoren bespreken met een archiefmedewerker:
  - a) Datum en tijd
  - b) Groep(en) en aantal leerlingen
2. Wij vinden het prettig als u zorgt voor een aantal begeleiders, bij voorkeur 1 begeleider op 7 á 8 leerlingen (inclusief de leerkracht).
3. Potloden, een harde ondergrond om op te schrijven en opdrachtenbladen zijn in het archief aanwezig.
4. Het is fijn als u de leerlingen van tevoren de standaard gedragsregels vertelt (niet rennen, stil zijn als iemand iets vertelt et cetera), maar wij herhalen de belangrijkste ook nog.
5. Verdeel de groep van tevoren in 4 groepen. Dit voorkomt onrust tijdens het programma.
6. U kunt de leerlingen in het kort vertellen wat ze gaan doen en de onderstaande vragen met ze bespreken. Verdere voorbereiding op het onderwerp is niet nodig. De kinderen gaan zelf op onderzoek naar informatie.

Informatie om te bespreken voordat u naar het archief gaat:

- a) Welke verwachting hebben de leerlingen?
- b) Wat vindt men in een archief?
Bijv. brieven, tekeningen, foto's, plannen van aanleg van de wijk waarin je woont, vergunningen voor het bouwen van huizen, plattegronden, informatie over wanneer iemand is geboren, getrouwd of overleden, films en geluidsopnamen etc. Al deze documenten gaan over belangrijke gebeurtenissen uit de geschiedenis en meestal is er overal maar één van. Daarom zijn ze zo bijzonder.
- c) Wat is het verschil tussen een archief en een museum?
Musea en archieven houden zich beide bezig met het bewaren van erfgoed en dus de geschiedenis. In een museum vind je echter vooral 'dingen of spullen', zoals schilderijen, meubels en beelden. Terwijl je in een archief voornamelijk 'papierwerk', beeld en geluidsopnamen vindt met informatie over de gemeente en mensen en bedrijven die zich hier gevestigd hebben. Nu denk je natuurlijk, maar dat laatste kun je ook in een museum vinden. Dat klopt! Het belangrijkste verschil is dan ook dat een museum hetgeen bewaart om het direct te laten zien aan het publiek. Ze stalt het uit in mooie vitrines. En de stukken in een archief liggen allemaal achter een dikke deur in een kluis. Mensen kunnen het wel komen bekijken, maar alleen op afspraak.
- d) Waarom bewaart men stukken in een archief?
Zo kan men begrijpen waarom men vroeger dingen heeft gedaan en hoe men dat deed. Men weet nu bijvoorbeeld waarom het oude Winschoterdiep is gedempt of wanneer de spoorlijn is aangelegd. Als men de papieren van lang geleden niet had bewaard wist men nu het antwoord niet op deze vragen.

7. Het huis waar Aletta geboren is, is helaas afgebrand in 1965.
Het is wel mogelijk na afloop op eigen gelegenheid een bezoek te brengen aan:
  - a) het huis waarin Aletta Jacobs vroeger gewoond heeft (Noorderstraat 19, Sappemeer);
  - b) de oude Rijks HBS waar zij gestudeerd heeft (Noorderstraat 151, Sappemeer).